

Vergaderjaar 1990-1991

21 565

Aanvulling van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering met voorzieningen ten behoeve van de bestrijding van heling

Nr. 7

EINDVERSLAG

Vastgesteld 5 december 1990

Na kennisneming van de memorie van antwoord zijn in de vaste Commissie voor Justitie¹ nog verschillende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. Onder het voorbehoud dat de regering deze tijdig zal hebben beantwoord acht de Commissie de openbare beraadslaging over dit voorstel van wet genoegzaam voorbereid.

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord en wilden nog op enkele concrete punten terugkomen.

Allereerst vroegen deze leden tot welke conclusies de bestuurlijke preventie-experimenten ter bestrijding van de heling geleid hadden voor het beleid van de minister van Justitie terzake van zijn overleg met de Ministeries van Economische Zaken en Binnenlandse Zaken alsmede de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Hoe wordt aan een toekomstig preventief helingsbeleid vorm gegeven?

De leden van de C.D.A.-fractie wilden ook weten hoe de aanbeveling van het beleidsplan helingbestrijding uit 1987 gericht op onder meer politie, gemeentebesturen, justitie en de individuele burger nu concreet worden opgevolgd bij het organiseren, toestaan of gedogen van zwarte markten, tweede hands automarkten en beurzen in tweede hands goederen. Voorts wilden deze leden informatie omtrent de stand van zaken betreffende een voorstel van wet aangaande individuele cashtransacties met banken die een bepaalde waarde te boven gaan in het kader van de Schengenproblematiek en de specifieke positie van Luxemburg. Hoever is het bankwezen in Nederland gevorderd met deze legitimatieplicht? Is geen internationaal verdrag met betrekking tot de Schengenvrijheid noodzakelijk teneinde «weglek» te voorkomen?

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen de minister de Commissie-Moons spoed te laten betrachten met een regeling, die de toepassingsmogelijkheden van de voorlopige hechtenis bij opzetheling vergroot. Zij meenden dat daardoor beroepshelers doeltreffender kunnen worden aangepakt. De deskundigheid terzake van helingbestrijding moet bij de politie vergroot worden, meenden deze leden. Vooral in het kader van de regionale politieorganisatie zagen de leden van de C.D.A.-fractie

¹ Samenstelling:

Leden: Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), Gualthérie van Weezel (CDA), V. A. M. van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), Laning-Boersema (CDA), Vermeend (PvdA), Brouwer (Groen Links), Kohnstamm (D66), Wolffensperger (D66), ondervoorzitter, Swildens-Rozendaal (PvdA), voorzitter, Van Traa (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA), Korthals Altes (VVD), Koffeman (CDA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), M. Zijlstra (PvdA), M. M. van der Burg (PvdA).

Plv. leden: Stemerding (PvdA), Apostolou (PvdA), Tegelaar-Boonacker (CDA), De Hoop Scheffer (CDA), J. T. van den Berg (SGP), Koetje (CDA), Dijkstal (VVD), Koning (VVD), Van der Heijden (CDA), Schoots (PvdA), Sipkes (Groen Links), Scheltema-de Nie (D66), Groenman (D66), Van der Vaart (PvdA), Middel (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Doelman-Pel (CDA), Hillen (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Vreugdenhil (CDA), Leerling (RPF), Van Nieuwenhoven (PvdA), Jurgens (PvdA).

daartoe goede mogelijkheden. Hoe is de ontwikkeling over 1989 terzake van de helingbestrijding bij de politie, zo wilde zij weten. Is het aantal ter kennis van de politie gekomen helingmisdrijven weer gestegen?

Omdat de helers professioneler en internationaler zijn gaan werken, achtten deze leden meer samenwerking op dit vlak tussen politie en justitie gewenst. Wat kan bijvoorbeeld een kentekenuitwisseling van gestolen auto's internationaal betekenen om deze grensoverschrijdende heling tegen te gaan? Is de minister bereid in overleg met de minister van Verkeer en Waterstaat en Financiën het idee van de kentekenuitwisseling te onderzoeken?

De leden van de fractie van de P.v.d.A. hadden met waardering kennis genomen van de beantwoording van de door deze leden gestelde vragen. In een brief van de adviescommissie Strafrecht van de Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten van 15 november 1990 (Justitie 90-523), wordt een aantal zaken nog nader aan de orde gesteld. Met name de reikwijdte van de helingbepalingen wordt door de advocatuur als een groot probleem beschouwd. Zij stelt, dat de verruiming van de helingbepalingen tot gevolg heeft dat een justitiabele – in het bijzonder een advocaat – die te goederen trouw betaling ontvangt, het risico loopt zich schuldig te maken aan heling.

De leden van bovengenoemde fractie nodigden de regering uit op deze stelling in te gaan.

De leden van de V.V.D.-fractie dankten de regering voor de door haar gegeven antwoorden. Zij betoonden instemming met de voorgestelde toevoeging van een definitie voor het begrip «ongeregelde goederen».

Hiermee werd aangesloten bij onder ander de vestigingswet detailhandel artikel 1 sub g. Gelet op de toelichting op blz. 7 van de memorie van antwoord hadden de leden van de V.V.D.-fractie het vertrouwen dat de voorgestelde omschrijving in de praktijk inderdaad een voldoende onderscheidend criterium heeft.

Verder gingen de leden van de V.V.D.-fractie akkoord met het toevoegen van het woord «tagrijn» in artikel II, onderdeel b van het wetsvoorstel.

De leden van de V.V.D.-fractie merkten op dat niet volledig duidelijk is wat de reikwijdte wordt van de helingbepalingen. Concreet stelden zij dat gezien het zwarte circuit ongetwijfeld veel banken van misdrijf afkomstige gelden beheren. Kan in dergelijke gevallen op grond van de nieuwe helingbepalingen een vervolging plaatsvinden, zo vroegen zij der regering.

De leden van de fractie van D66 dankten de minister voor zijn antwoorden. Zij zagen zich gesteund in hun opvatting, dat de voorgestelde wetswijzigingen alleen in samenhang met bestuurlijk preventieve en politieke maatregelen het gewenste resultaat, te weten een doelmatiger helingbestrijding, kunnen opleveren. Zij constateerden desalniettemin, dat de sinds 1987 geïntensiverde helingbestrijding nog geen concrete resultaten heeft opgeleverd. Zij waren dan ook benieuwd naar de uitkomsten van het door de minister in de memorie van antwoord aangekondigde nader onderzoek. Wordt dit onderzoek verricht in het kader van de eindrapportage van de interdepartementale Stuurgroep Bestuurlijke Preventie van Criminaliteit of wordt een afzonderlijk onderzoek ingesteld zo vroegen deze leden.

De leden van de fractie van D66 vernamen met instemming dat de bestrijding van heling verder wordt geïntensiveerd; duidelijke prioriteit stelling bij politie en justitie is immers van essentieel belang voor het welslagen van een effectieve helingbestrijding. Het beoogde

resultaat van de voorgestelde wetswijzigingen kan hiervan niet los gezien worden.

De leden van de fractie van D66 spraken dan ook de hoop uit, dat de nieuwe wetsbepalingen in samenhang met een werkelijk prioritair beleid van openbaar ministerie en politie gericht op een doelmatiger helingbestrijding vruchten zullen afwerpen. Deze leden wezen in dit verband reeds op een eerste verslag van een onderzoek dat werd verricht in het kader van de experimentele bestuurlijke misdaadpreventie, waarin de politie trachtte heling te voorkomen door het effecturen van de registerplicht (J.G.F. van Oers, Heling, een ongrijpbaar delict, TvCr 1990/2). Hierin wordt geconcludeerd dat «een zeer nauwgezette en consequente controle van zowel de registers als van de kooplieden ertoe kan bijdragen dat helingpraktijken beperkt blijven».

De leden van de fractie handhaafden hun opvatting, dat onvoldoende zelfstandige grond bestaat, de gevallen waarin op grond van artikel 67 eerste lid sub b een bevel tot voorlopige hechtenis kan worden gegeven, uit te breiden tot schuldheling. Zij herinnerden de minister aan de woorden in de memorie van toelichting dat een verruiming van de toepassingsmogelijkheden van voorlopige hechtenis in verband met helingbestrijding niet op zichzelf moet worden beoordeeld, maar moet worden gezien in het licht van het feit dat het gebrek aan dit dwangmiddel bij qua ernst vergelijkbare of zelfs zwaardere vermogensdelicten zoals diefstal, eveneens als knellend wordt ervaren. Om die reden acht de minister het niet juist vooruitlopend op het advies van de Commissie-Moons alleen voor heling een uitzondering te maken. De leden van de fractie van D66 achtten daarom eveneens onvoldoende zelfstandige grond aanwezig, de strafmaat voor opzetheling op te trekken tot vier jaren, teneinde ook in dat geval de mogelijkheden tot voorlopige hechtenis te verruimen.

Voorlopige hechtenis in geval van opzetheling is reeds mogelijk op grond van artikel 67 eerste lid sub b jo. artikel 67a tweede lid sub 3. Het verhogen van de strafmaat ter fine van de verruiming van de toepassingsmogelijkheden van de voorlopige hechtenis achtten deze leden geen juist uitgangspunt.

De leden van de fractie van D66 hielden voorts vooralsnog vast aan hun voorkeur de registerplicht alle verworven goederen te doen omvatten. De memorie van antwoord stelt, dat onder het geldende recht de registerplicht evenmin betrekking heeft op nieuwe goederen die langs reguliere handelskanalen verworven zijn. Hoe verhoudt zich deze opmerking tot het advies van de Raad van State, waarin wordt gesteld dat ingevolge het thans geldende recht (artikel 437 WvSr), aantekening moet worden gehouden van alle gekochte, ingeruilde, als geschenk aangenomen of in pand, gebruik of in bewaring genomen goederen, zo vroegen deze leden.

Betekent de thans voorgestelde bepaling ten aanzien van de registerplicht niet, dat deze minder omvattend is dan tot nog toe het geval is?

De leden van de fractie van D66 hadden met instemming kennis genomen van het feit, dat ook onder de vigeur van voorgestelde wetsbepalingen, de bevoegdheid van gemeenteraden het bijhouden van een verkoopregister verplicht te stellen, blijft bestaan. Kan de regering aangeven, in welke mate thans van deze bevoegdheid gebruik gemaakt wordt?

De leden van de fractie van D66 vroegen voorts, of de in algemene termen gestelde delictsomschrijvingen van heling, niet nopen tot een professionele exceptie voor advocaten. Brengt het ontbreken van een dergelijke wettelijke exceptie geen risico's voor de strafbaarheid van de balie met zich mee, zo vroegen deze leden. Acht de minister het voldoende, dat uit de wetsgeschiedenis blijkt, dat advocaten niet strafbaar zijn op grond van de voorgestelde helingbepalingen, voor zover

zij uiteraard een honorering ontvangen zoals een behoorlijk advocaat betaamt, zo vroegen deze leden.

De leden van de S.G.P.-fractie gaven te kennen dat de pogingen van de regering om de bestrijding van heling te intensiveren nog steeds op hun steun konden rekenen, ofschoon de in de memorie van antwoord (blz. 3) verschaftte cijfers, die wijzen op een sinds 1984 teruglopend aantal ter kennis van de politie gekomen helingsmisdrijven, naar hun opvatting om een zo degelijk mogelijke verklaring vroegen.

Deze leden stelden voorts de vraag in hoeverre er verbanden bestaan tussen het onderhavige wetsvoorstel en wetsvoorstel 21 504 en, zo er een relatie bestaat, gewaakt wordt dat onderlinge samenhang en afstemming behouden blijft.

Een vanwege de Nederlandse Orde van Advocaten ontvangen commentaar op het wetsvoorstel had deze leden aanleiding gegeven tot het stellen van enige nadere vragen.

Zo vroegen deze leden aandacht voor de mogelijke gevolgen van de voorgestelde nieuwe helingbepalingen voor de dienstverlening door advocaten, met name in strafzaken, en het daarvoor gedeclareerde en ontvangen honorarium.

Is de regering niet van oordeel dat de voorgestelde helingbepalingen aangevuld zouden dienen te worden met een strafuitsluitingsgrond voor door een advocaat wegens verleende rechtshulp ontvangen normale honorering, ervan uitgaande dat voldoende objectief vast te stellen zou zijn wat onder een normale honorering moet worden verstaan?

Zou het ontbreken van zulk een exceptie geen spanning kunnen oproepen met het recht op rechtsbijstand en met het beginsel van vertrouwelijke communicatie tussen advocaat en cliënt? Naar aanleiding van eerdergenoemd commentaar kwamen deze leden terug op de stelling in de memorie van toelichting (3.1.5) dat verhoging van de strafmaat voor heling tot het niveau van de maximum straf op diefstal recht doet aan de idee dat opzetheling ten minste even laakbaar is als diefstal. Zij vroegen de regering om een reactie op de navolgende stelling van de Orde van Advocaten: «Heling, hoe laakbaar ook, is een afgeleide van het misdrijf dat door de helingshandeling begunstigd werd. Geen heling zonder diefstal; het omgekeerde gaat niet op». Zij legden tevens de vraag voor of het niet onjuist is om verhoging van het strafmaximum afhankelijk te maken van het antwoord op de vraag of voorlopige hechtenis noodzakelijk is.

Tenslotte vroegen deze leden, met de Orde van Advocaten, hoe de beoogde controle op overtreding van de registerplicht zich verhoudt tot de strafvorderlijke ondergrens van het redelijk vermoeden van schuld, nu het Wetboek van Strafvordering geen controlebevoegdheden kent. Brengt zulks niet mee dat «controle» in die gevallen waarin geen redelijke vermoeden van schuld aanwezig is alleen mogelijk is met toestemming van de «verdachte»?

De leden van de G.P.V.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord.

Bij deze leden bestond de behoefte tot het stellen van enkele aanvullende vragen. Dit naar aanleiding van het commentaar op onderhavig wetsvoorstel van de adviescommissie Strafrecht van de Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten. Graag vernamen de leden van de G.P.V.-fractie het standpunt van de regering ten aanzien van hetgeen door betreffende adviescommissie naar voren is gebracht ter zake van de positie van de advocaat. Acht de minister het nodig aan de helingbepalingen een rechtvaardigingsgrond voor de advocaat toe te voegen?

Ook vroegen zij of toepassing van voorlopige hechtenis in geval van schuldheiling inderdaad niet het gevaar in zich bergt dat de voorlopige hechtenis het karakter van een sanctie zal krijgen.

De voorzitter van de Commissie,
Swildens-Rozendaal

De griffier van de Commissie,
Coenen